

מחודדים

ת"ר ושנתם שיהיו דברי תורה מחודדים נפיק (קידושין 5).

מערכת: 073-249-0403
sikumhadaf12@gmail.com

לע"נ
הגה"ח ר' פינחס רוזנבוים זצ"ל
נלב"ע נ"ו ניסן תשע"ז

גליון
389

חודש שבט הוקדש
בסיכומי דף היומי - 'מחודדים'

לעילוי נשמת זקנינו
הרה"ח ר' בנימין ביינוש ראזענבוים בן הרה"ח ר' ישראל זצ"ל
נלב"ע כ"י שבט תשס"ג
נתרם לזכרון נצח
ע"י ביטפחת רוזנבוים - לוסדן
לישועה והצלחה בכל העיניים

סנהדרין דף ס"ז. יום שב"ק פרשת משפטים כ"ד שבט תשפ"ה

דף ס"ז - ע"א

'מסית'

משנה. הדיוט המסית יחיד - בסקילה. אמר יש יראה במקום פלוני, כך אוכלת כך שותה כך מטיבה כך מריעה, אמר אעבוד אלך ואעבוד נלך ונעבוד אזבח אלך ואזבח נלך ונזבח וכו' הוא מסית. בכל חייבי מיתות אין עושים מארב חוץ מזה. אמר לשניים - הם העדים ומביאים אותו לבית דין וסוקלים אותו. אם אמר המסית רק לאחד - אומר לו יש לי חברים שרוצים בכך, ואם המסית חכם - מארבים לו עדים אחורי הגדר ואומר לו לחזור על דבריו ביחוד ושואל היאך נניח את אלוקיני שבשמים ונלך ונעבוד אלהים אחרים, אם חוזר בו - מוטב, ואם לא - אלו שעומדים מאחורי הגדר מביאים לבית דין וסוקלים. **נביא שהסית - לת"ק:** בסקילה, **לרבי שמעון:** בחנק שנאמר 'והנביא ההוא וגו' יומת' וסתם מיתה הוא בחנק. **מדיחי עיר הנדחת - לת"ק:** בסקילה, **לרבי שמעון:** בחנק, ומהמשנה משמע כרבי שמעון, רק אמר רב יהודה אמר רב שהסיפא מדובר במדיחי עיר הנחת וכדעת רבנן, רישא רבי שמעון וסיפא רבנן, ולרבינא: כל המשנה כרבנן ונאמר לא זו אף זו, ומה שאמר המסית זה הדיוט - הוא גם בנביא, מבאר רב פפא שנוהגים בו כהדיוט וכמו קל שאינו צריך התראה.

'מכשף'

משנה. המדיח עיר הנדחת - זה האומר נלך ונעבוד עבודה זרה. **המכשף** - רק מי שעושה מעשה חייב, ולא האוחז עיניים, וכן בשדה קישואים קיבל רבי עקיבא מרבי יהושע חילוק זה ופירש לו. **'מכשפה'** אחד האיש ואחד האשה, ונאמר 'מכשפה' מפני שרוב נשים מצויות בכשפים.

דף ס"ז - ע"ב

מיתת מכשפים - לרבי יוסי הגלילי: בסייף, ונלמד מגזירה שזה שנאמר 'מכשפה לא תחיה' ונאמר 'לא תחיה כל נשמה'. **לרבי עקיבא:** בסקילה, שנאמר כאן 'לא תחיה' ונאמר 'אם בהמה אם איש לא יחיה', והגם שנאמר שם 'לא יחיה' וכאן 'לא תחיה', דנים ישראל מישראל שריבה בהם הכתוב הרבה מיתות. **לבן עזאי:** המקור שמיתת מכשף בסקילה נלמד מסמוכים, שנאמר 'מכשפה לא תחיה' וסמוך לזה 'כל שוכב עם בהמה מות יומת' שהיא בסקילה, **רבי יהודה:** לא דורש סמוכים, אלא מכלל ופרט שיצא מהכלל ללמד, שאוב וידעוני בכלל מכשפים היו ויצאו ללמד על הכלל כולו שמכשף

בסקילה, וסובר שני כתובים הבאים כאחד מלמדים. **כשפים** - נוטריקון כחש פמליא של מעלה, שעל מי שנגזר לחיות הם ממיתים בכישוף. **'אין עוד מלבדו'** - גם לדבר כשפים, וכרבי חנינא שגדול זכותו ובטוח שאם המקום חפץ בו לא ישלטו בו כשפים.

'בלטיהם' - הם מעשה שדים, אם משתמש תמיד בכלי מסוים. **'להטיהם'** - הם מעשה כשפים, אם אינו מקפיד בכלי מסוים. **הלכות כשפים כהלכות שבת:** יש מהם בסקילה - כשעושה מעשה, פטור אבל אסור - באוחז את העיניים, מותר לכתחילה - כרבי חנינא ורבי הושעיא שבראו כשעסקו בספר יצירה בערב שבת עיגלא תילתא.

'ויאמרו החרטומים אל פרעה אצבע אלוקים הוא' - משום שאין השד יכולה לברוא בריה פחות משעורה, ופירש רב פפא שגם כגודל גמל אינם יכולים לברוא רק אוספים ומביאים מההפקר, ובריות גדולות נוח לקבץ ולהביא ממקום רחוק, מה שאין כן בריה קטנה.

מכשפים אינם יכולים להחיות מתים - רק באחיזת עיניים, ואפשר לבדוק הכישוף במים.

'ותעל הצפרדע ותכס את ארץ מצרים' - לרבי עקיבא: צפרדע אחת היתה, והשריצה ולדות ומילא כל ארץ מצרים, **לרבי אלעזר בן עזריה:** צפרדע אחת היתה, שרקה להם ושמעו קולה כל הצפרדעים שבעולם ובאו למצרים (ואמר לרבי עקיבא לך לנגעים ואהלות שבהם אתה מחודד).

סנהדרין דף ס"ח. יום א' פרשת תרומה כ"ה שבט תשפ"ה

יום זה הוקדש לעילוי נשמת האשה החשובה

מרת בינה ע"ה בת רבי דויד זצ"ל

נלב"ע כ"ה שבט תשס"ב

ת'נ' צ'ב'ה'

דף ס"ח - ע"א

כשחלה רבי אליעזר: רצה הורקנוס בנו לחלוץ לו תפילין בערב שבת ונזף בו, ואמר לרבי עקיבא וחביריו שבאו לבקרו כמדומה שדעת אבא נטרפה משום שאינו רוצה לחלוץ תפילין, אמר רבי אליעזר דעת אמו נטרפה שמניחים איסור סקילה ועוסקים בשבות, נכנסו אליו לבקרו וללמוד תורה בריחוק ד' אמות משום נידוי, ואמר להם למה עד עכשיו לא באתם? ואמר להם שהם לא ימותו במיתה בדרך הטבע ורבי עקיבא מיתתו קשה מכולם שאם שימשו היה לומד הרבה תורה, ואמר ששתי זרועותיו כשתי ספרי תורה שנגללים, והרבה תורה למדתי ולימדתי, ולא חיסר מרבנותיו אפילו ככלב המלקק בים, והרבה

לימד ולא חיסרו ממנו רק כמכחול בשופרות, ששנה שלש מאות הלכות בהלכות בהרת עזה או בנטיעת קישואים, ולא שאלו אדם מעולם חוץ מעקיבא בן יוסף בנטיעת קישואים, ואמר דבר אחד והתמלא השדה קישואים ואמר לי רבי עקיבא למדני עקירתם אמר דבר אחד והתקבצו כולם למקום אחד. ואף שיש בזה מעשה, מותר להתלמד שנאמר 'לא תלמד לעשות' אבל אתה למד להבין ולהורות.

הכדור, והאמוס, והקמיע, וצרור המרגליות, ומשקולת קטנה - לחכמים: טהורים, שאינם בית קיבול לעולם, ואם נקרעו - הם טמאים שיש להם בית קיבול, ומה שבתוכו חוצץ, **לרבי אליעזר:** טמאים, וטהרתם במה שהם, ומה שבתוכו אינו חוצץ.

מנעל שעל האמוס שאינו צריך מעשה אומן לסלק משם, **לחכמים:** טמא. **לרבי אליעזר:** טהור,

פטירת רבי אליעזר, יצאה נשמתו בטהרה, ועמד רבי יהושע ואמר הותר הנדר, ורבי עקיבא הכה בבשרו במוצאי שבת בלוויה עד שדמו שותת לארץ פתח עליו בשורה ואמר 'אבי אבי רכב ישראל ופרשיו', הרבה מעות יש לי ואין לי שולחני להרצותם.

הדרן עלך פרק ארבע מיתות

דף ס"ח - ע"ב

פרק שמיני - בן סורר ומורה

'בן סורר ומורה'

משנה. אינו נעשה בן סורר ומורה רק אם הביא שני שערות - שאז הוא בן עונשים, ורק עד שיקיף זקן התחתון את הגיד - שנאמר 'כי יהיה לאיש בן', בן שסמוך לגבורת איש, או עד שימלאו ג' חדשים אע"פ שלא הקיף, שראוי להיות אב אם תתעבר אשתו לאחר שהביא שתי שערות וניכר העיבור בשלשה חדשים, ונאמר 'בן' ולא אב.

קטן שהוליד - לרב חסדא: אין הבן נעשה בן סורר ומורה שנאמר 'כי יהיה לאיש בן' ולא לבן בן, והואיל שלא כתבה תורה 'בן איש' רק 'לאיש בן' דורשים גם דרשה שיהא גדול ולא קטן. **לרבה:** הטעם - שאין קטן מוליד שנאמר בגר 'ואם אין לאיש גואל', ואמרה תורה שרק לאיש צריך לבדוק אם אין לו גואל, אבל לקטן אין צריך לבדוק אחריו משום שאינו מוליד. **דבי חזקיה:** דורשים שקטן אינו מוליד שנאמר 'וכי יזד איש' שרק איש מבשל ומזריע ולא הקטן, ומזיד לשון בישול הוא שנאמר 'ויזד יעקב נזיד'.

סנהדרין דף ס"ט. יום ב' פרשת תרומה

כ"ז שבט תשפ"ה

דף ס"ט - ע"א

כל ימיו של בן סורר ומורה שלשה חדשים - לרב הונא בריה דרב יהושע: שאף היולדת לשבעה אין עיבורה ניכר עד שלשה חודשים. ולא משום שהולכים אחרי הרוב בדיני נפשות שהרי נאמר 'והצילו העדה', ומה שקטנה בת שלשה מחייבת מיתה לכל עריות הבאים עליה גם משום איסור אשת איש, ולא חוששים לאיילונגית שקידושיה טעות, מדובר בקיבל עליו קידושין אף שתהא איילונגית. **לרבינא:** משום שהולכים אחרי רוב הנשים שיוולדות לתשעה, והולכים בדיני נפשות אחרי הרוב, כמו שמצינו שעד אחד אומר א' לחודש ועד אחד אומר ב' לחודש ועד אחד אומר ג' לחודש, שעדותם קיימת שטעו בעיבור החודש כרוב אנשים.

דף ס"ט - ע"ב

המזנה בבנה קטן: מבן תשע - ביאתו ביאה, פחות מבן שמונה - אין ביאתו ביאה, בן שמונה - לבית שמאי:

פסלה מהכהונה, שלומדים מדורות ראשונים שילדו בני שמונה, כמו כלב שהיה בן ארבעים שנה בשליחת המרגלים בשנה שניה אחרי עשיית המשכן, ובצלאל בן אורי בן חור בן כלב שעשה המשכן נהיה בן י"ג שנאמר בו 'איש איש ממלאכתו', נמצא שבשנה אחריה היה בן י"ד, ולא מחשיב שנות בצלאל ושנתיים לשלשה העיבורים של ח' חודשים, נמצא שכל אחד מהם הוליד לשמונה שנים. אבל מאחיתופל שחי ל"ג שנה ובמותו היה שלמה בן בת שבע בת אליעם בן ז' שנה, כמבואר בפסוקים של פרשת אבשלום, אין להוכיח, ששמה אחיתופל ואליעם הולידו לתשע שנים, ובת שבע שהיתה אשה בריאה הולידה בשש. ואין להוכיח מאברהם שגדול מהרן בשנתיים, שהרי נמנה ראשון, ונשא את יסכה שהיא שרה שסוכה ברוח הקודש או שהכל סכים ביופיה, והיתה בת עשרה שנים פחות מאברהם נמצא שהרן אביה הולידה בן שמונה שנים, משום ששמה אברהם קטן מהרן רק דרך חכמתם כתבה התורה, כמו בנח שהוליד בן ת"ק ומבול היה בשנת ת"ר וכתב קודם שם שהיה בן מראה שנתיים אחרי המבול ולא בן ק"ב, רק שהיה הקטן משלושתם, רק כתב דרך חכמתם. **לבית הלל:** אינו פוסלה מכהונה, ואין לומדים מדורות ראשונים.

'בן' ולא בת, הוא גזירת הכתוב, שבדין שיהא בה דין סורר ומורה משום שכולם מצויים אצלה בעבירה.

סנהדרין דף ע'. יום ג' פרשת תרומה כ"ז שבט תשפ"ה

דף ע' - ע"א

משנה. ממתני חייב? לת"ק: אם אוכל חצי מנה בשר, וישתה חצי לוג יין האיטלקי, שהוא טוב ומעולה ונמשך אחריה, **לרבי יוסי:** מנה בשר ולוג יין.

אינו חייב - רק אם יקח בשר ויין בזול, שנאמר 'זולל וסבא' וביוקר לא שכיח שיהא לו כל כך הרבה מעות ולא ימשך.

אינו חייב באכילת בשר - עד שיאכל בשר מבושל ולא מבושל כדרך הגנבים. ובשתיית יין - עד שישתה מזוג ולא מזוג, שמתוך שהוא גנב אין לו זמן לאכול ולשתות רק בדרך זה, אבל במבושל ומזוג שאינו נמשך אינו חייב, ובאכילת בשר ושתיית יין חי לגמרי אינו חייב.

אינו חייב - באכילת בשר מליח שעבר עליה לילה אחת שיצא הטעם ואינו נמשך אחריו. ובשתיית יין מגיתו אינו חייב עד ארבעים יום שאינו חשוב אינו חייב עליה.

בשר ויין בערב ט' אב, בשר מליח - אסור לאכול כל זמן שעדיין לא שהה כזמן שלמים שהוא שני ימים ולילה אחת, ויש בזה שמחה. ויין מגיתו - אסור לשתות עד שלשה ימים שתוסס, וטעמו חומץ, ואין בזה משום גילוי.

לא נברא יין בעולם - רק לנחם אבלים, ולשלם שכר לרשעים לקבל שכר מצוה בעולם הזה, שנאמר 'תנו שכר לאובד, ויין למרי נפש'.

'אל תרא יין כי יתאדם' - לרבי יצחק: שמאדים פני רשעים בעולם הזה ומלכין פניהם בעולם הבא. **לרבא:** אל תמשך אחר יין, שאחריתו דם.

כתוב 'תירש' והקרי 'תירוש': זכה וידע ליזהר לא לשתות יותר מדאי - נעשה ראש, לא זכה - נעשה רש. **כתוב 'שמח' והקרי 'שמח':** זכה - משמח ומפקח הלב, לא זכה - נוטל חכמת הלב.

'למי אוי, למי אבוי, למי מדינים, למי שיח, למי פצעים חנם, למי חכללות עינים. למאחרים על היין, לבאים לחקור ממסך. אפשר לדרוש מראש הפסוק לסוף הפסוק - שכל אלו הרעות להולכים אחר יין, ואפשר לדרוש מסוף

הפסוק לתחילתו - למי ראוי לאחר על היין, לאבלים, ולרשע, ולמי שיש לו חכלילות עינים מרוב שומן.

י"ג וזין נאמרו אצל שכרות נח סמוך לאות יו"ד שנענש בשתיית יין (לשון יו"י).

'וידע את אשר עשה לו בנו הקטן' מחלוקת אם סירס ומתוך שקלקל שלא להוליד בן רביעי קיללו בבו הרביעי, או גם רבעו בגזירה שווה 'וירא' 'וירא' משכם בן חמור.

'איש האדמה' אמר לו השם שהיה לו ללמוד מאדם הראשון שקנסו עליו מיתה משום יין לסובר שעץ הדעת היה גפן.

דף ע' - ע"ב

עץ הדעת, לרבי מאיר: היה גפן, שמביא יללה לאדם, ומסתבר שעל ידו נקנסה מיתה ובכייה לעולם. **לרבי יהודה:** היה חיטה, שאין תינוק יודע לקרוא אבא ואימא עד שיטעום טעם דגן. **לרבי נחמיה:** היה תאנה, שבדבר שקלקלו בו נתקנו שנאמר 'ויתפרו עלה תאנה'.

בת שבע אם שלמה כפאתו על העמוד להלקותו שהיה בעל הנאה, 'מה ברי' - הכל יודעים שאביך היה ירא שמים ויאמרו אמו גרמה לו, 'ומה בר בטני' - שמפני שדחקה להיכנס לתשמיש ולא כשאר נשות המלך יצא מלובן ומזורז, 'ומה בר נדרי' - שהתפללה שיהא לה בן זריז וממולא בתורה והגון לנביאות ולא כשאר נשות המלך שאמרו אם יהא הגון למלכות, 'אל למלכים למואל אל למלכים שתו יין' - מה לך אצל מלכים ששותים יין ואומרים למה לנו קל, 'ולרוזנים אי שכר' - מי שכל רזי עולם גלויים לו או שכל רוזני עולם משכימים לפתחו ישתכר. והודה לאמו **'כי בער אנכי מאיש' - נח, **'ולא בינת אדם לי'** - זה אדם הראשון.**

אינו נעשה בן סורר ומורה - עד שיאכל בחבורה שכולם ריקים שימשכו אותו לכך, אכל בחבורה של מצוה אף שהם ריקים - כיון שעוסק במצוה אינו חייב כיון שאינו נמשך. אכל במקום שמתאספים לפרסם שעיברו החודש ואוכלים פת דגן וקטנית והוא אכל בשר ושתה יין - אינו חייב כיון שהוא עוסק במצוה אינו נמשך. אכל מעשר שני בירושלים - אינו חייב כיון שאוכל כדרך מצוותו אינו נמשך. אכל מסעודת אבלים - אינו חייב אפילו שהוא סעודה רק מדרבנן.

אין עולים בעיבור החדש, רק פת וקטנית ובלילה שאחרי העיבור, ולא בפחות מעשרה, ויושבים שם כל הלילה ועולים לפני תחילת הלילה, ויורדים לפני אור היום בהשכמה כדי שיראו בני אדם, ויבינו שישבו כל הלילה.

אכל בשר עוף - אינו נעשה בן סורר ומורה שאינו חשוב ולא נמשך אחריו, אבל אם חיסר כזית עוף כדי להשלים שיעור בשר מצטרף, **אכל נבילות וטריפות שקצים ורמשים -** לא מצטרף להשלים. **אכל מדבר עבירה** גם בדבר שאסור רק מדרבנן כתענית ציבור - אינו נעשה בן סורר ומורה שנאמר 'איננו שומע בקלנו' ולא מי שאינו שומע גם בקול המקום.

אכל כל מאכל ולא בשר, ושתה כל משקה ולא יין - אינו חייב, ואף שאכל דבילה קעילית, ושתה דבש וחלב, שחייבים במקדש משום יין ושכר. ונאמר 'זולל וסבא' ויש זכר לדבר.

הישן בבית המדרש - תורתו נעשה לו קרעים, שנאמר 'וקרעים תלביש נומה'

סנהדרין דף ע"א. יום ד' פרשת תרומה כ"ח שבט תשפ"ה

דף ע"א - ע"ב

משנה. בן סורר ומורה, אינו חייב עד שיגנוב מהאב ויאכל ברשות אחרים - שהרי כאן אינו מפחד מהאב שהרי לא יראה האב, ומצוי לגנוב תמיד. **לרבי יוסי:** אינו חייב עד שיגנוב מאב

ומאם - והיינו או מדמי סעודה שמוכן לאביו ולאמו, וגם מכסף שנתן אדם אחר לאמו על מנת שאין לבעל רשות בזה. **אינו חייב עד שיקנה בכסף -** בשר ויין, ולא שיגנוב בשר ויין.

משנה. אינו נעשה בן סורר ומורה עד שיהא אביו ואמו רוצים. לרבי יהודה: צריך שישוו אביו ואמו בקול ומראה וקומה, שהואיל בקול נאמר בתורה 'איננו שומע בקלנו' ושיהא ששוה, גם מראה וקומה צריך שיהא שווה.

'בן סורר ומורה' לא היה ולא נברא, רק דרוש וקבל שכן - הוא כרבי יהודה שסובר שצריך שיהיו שני ההורים שווים בקול ומראה וקומה, או כרבי שמעון שהקשה וכי מפני שאכל בשר ושתה יין אביו ואמו מוציאים אותו לסוקלו? אלא דרוש וקבל שכן. **רבי יונתן:** אמר אני ראיתיו וישבתי על קברו.

'עיר הנידחת' לא היתה ולא עתידה להיות, רק דרוש וקבל שכן - הוא כרבי שמעון שאמר שאם אין בה רק מזוזה אחת או ספר שיש בו אזכרה אינה נעשית עיר הנדחת שלא שייך בה לומר 'את כל שללה... ושרפת באש' שהרי נאמר 'לא תעשון כן לה' אלוקים'. **רבי יונתן:** אמר אני ראיתיה וישבתי על תילה.

'בית המנוגע' לא היה ולא עתיד להיות, רק דרוש וקבל שכן - הוא כרבי אלעזר ברבי שמעון שסובר שצריך שיהא כשתי גריסים אורך, וברוחב גריס על שתי אבנים בקרן זוית, שנאמר 'קיר' ונאמר 'קירות' והוא קיר שהוא כשני קירות. **רבי אליעזר ברבי צדוק:** אמר שהיה מקום בעזה שקראו חורבת מצורע. **רבי שמעון איש כפר עכו:** אמר שראה בגליל מקום שמציינים שפינו לשם אבנים מנוגעות.

משנה. 'ותפשו בו אביו ואמו' - ולא גדמים, 'והוציאו אותו' - ולא חגרים, 'ואמרו' - ולא אלמים, 'בננו זה' - ולא סומים, 'איננו שומע בקלנו' - ולא חרשים, שאינם יודעים אם אמר שלא קיבל דבריהם.

מתרים בו בפני שניים ומלקים בפני שלשה - שלומדים 'בן' מפסוק הנאמר במלקות 'והיה אם בן הכות הרשע', **חזר וקלקל -** נידון בבית דין של עשרים ושלושה. **ושיהא שם שלשה ראשונים -** שנאמר 'בננו זה' ולא נאמר 'בננו הוא' ונדרש גם כן דרשה זו מלבד דרשת למעט סומים.

דף ע"א - ע"ב

משנה. ברח עד שלא נגמר הדין ואח"כ הקיף זקן התחתון - פטור, כיון שעכשיו אי אפשר לחייבו מדין בן סורר ומורה, ברח משנגמר הדין והקיף זקן - חייב, שכבר היה אדם הרוג.

בן נח שבירך את השם ונתגייר - פטור, שהרי נשתנה דינו שצריך התראה וסנהדרין ועדים, ונשתנה המיתה מסייף לסקילה. **בן נח שהרג חבירו, או בא על אשת חבירו ונתגייר -** פטור, שהרי נשתנה הדין והמיתה. **עשה כן בישראל -** חייב, שהרי לא נשתנה מיתתו. **לרבנן:** שכן נח רוצח בסייף וישראל בסייף, ובאיסור אשת איש בן נח במיתת סייף, ועכשיו נשתגייר מיתתו חנק וקלה בכלל חמורה, שהרי סייף יותר חמור. **לרבי שמעון:** כדבי מנשה שמיתת בני נח בחנק, ובן נח שרוצח מיתתו בחנק, ועכשיו מיתתו בחנק קלה בתוך חמורה, ובאיסור אשת איש מקודם מיתתו בחנק ועכשיו גם בחנק.

מאורסת שסרחה בנערות ובגרה - לרבי יוחנן תידון בסקילה, שאף שנשתנית דינה לא נשתנה מיתתה.

סנהדרין דף ע"ב. יום ה' פרשת תרומה כ"ט שבט תשפ"ה

דף ע"ב - ע"א

משנה. 'בן סורר ומורה' נידון על שם סופו, שלבסוף גומר נכסי אביו ויבקש מה שרגיל תמיד ולא ימצא ויגזול הבריות, ולכן

דף ע"ג - ע"א

משנה. רודף אחר חברו להורגו, ניתן להציל בנפשו, שנאמר בנערה המאורסה 'כי כאשר יקום איש על רעהו ורצחו נפש וגו', מה נערה המאורסה ניתן להצילה בנפשו גם רוצח.

'נערה המאורסה' - ניתן להצילה בנפשו, שנאמר 'ואין מושיע לה', הא אם יש, מושיע לה בכל דבר שאפשר להושיע. **'רודף אחר זכור, חייבי מיתות בית דין, וחייבי כריתות'** - ניתן להצילו בנפשו, שנאמר 'נער' - זה זכור, 'נערה' - זו נערה המאורסה, 'חטא' - זה חייבי כריתות, 'מות' - זה חייבי מיתות בית דין. (עיין עמוד ב'). **'אלמנה לכהן גדול, גרושה וחלוצה לכהן הדיוט'** שהם רק חייבי לאו - אין מצילים בנפשו, ורק על פגם גדול מקפידים. **נעבד כבר בה עבירה** - אין מצילים בנפשו, שכבר נפגמה. **יש לה מושיע** - אין מצילים. **'הרודף אחרי בהמה, המחלל שבת ועובד עבודה זרה** - למשנה אין מצילים בנפשם.

'השבותו לו' באבידת גופו, ללמד שהרואה חברו טובע בנהר, חיה גוררתו, או ליסטים באים עליו - חייב להצילו. **'לא תעמד על דם רעך'** ללמד שאף כשאינו יכול להציל בעצמו - צריך לטרוח ולשכור.

דף ע"ג - ע"ב

'בנערה המאורסה' דורשים גם 'נער' וגם הקרי 'נערה' - והרי אפשר ללמוד רודף אחר זכור ונערה המאורסה משאר עריות שנאמר בהם 'חטא מות', אלא אחד למעט עבודה זרה, ואחד למעט בהמה שדומה לאיסור עריות, ושבת.

לרבי שמעון בן יוחאי: שבעובד עבודה זרה ניתן להצילו בנפשו, אחד למעט בהמה, ואחד למעט שבת ובלי המיעוט היינו לומדים גזירה שווה חילול מחילול בעבודה זרה.

לרבי אלעזר ברבי שמעון: שגם באיסור שבת ניתן להציל בנפשו ולומד הגזירה שווה חילול מחילול, 'נער' למעט בהמה, 'נערה' כיון שכתב נער ומדבר הפסוק בנערה הקרי הוא נערה ואינו נצרך לדרשה.

האומרת הניחו לו כדי שלא יהרגנה, אבל מקפידה על פגימתה, **לרבנן:** ניתן להורגו שעל פגם הקפידה תורה. **לרבי יהודה:** מה שמצילים הוא משום שבלי זה מסרה נפשה, וכאן כיון שאינה נהרגת לא ניתן להצילה.

'הבא על אחותו' - חייב בתשלומים אף שלא נאמר בו 'ולו תהיה לאשה', וקשה שהוא חייב מיתה שניתן להצילה בנפשו, **לרבנן:** משעת העראה שפגמה שנעשית בעולה נפטר ממתה על ההמשך, וחייב קנס חייב רק בגמר ביאה. וקשה לסובר זו הכנסת עטרה.

לרב חסדא: שבא עליה שלא כדרכה, וחזר ובא עליה כדרכה, ובביאה זו אינו חייב מיתה שכבר נפגמה.

לרבא: במניחו כדי שלא יהרגנה, כרבי יהודה.

לרב פפא: במפותה, שאינה מקפדת על פגימתה ולא ניתן להצילה.

לאביי: שיכול להציל באחד מאיבריו, כשיטת יונתן בן שאול שנהרג על הרודף, שנאמר 'וכי ינצו אנשים יחדיו וגו' שנתכווין להרוג חברו והוא רודף והרג אשה, 'אם לא יהיה אסון ענוש יענש', והרי קם ליה בדרבה מיניה, אלא מדובר שניתן להצילו באחד מאיבריו.

ימות זכאי ולא חייב. שמיתת רשעים הנאה להם שאין מוסיפים לחטוא, והנאה לעולם ששקטה הארץ. ומיתת צדיקים רע להם שהיו מוסיפים זכויות, ורע לעולם שהגינו עליהם.

יין ושינה, פיזור: לרשעים - הנאה להם והנאה לעולם, לצדיקים - רע להם ורע לעולם. **כינוס:** לרשעים - רע להם ורע לעולם, לצדיקים - טוב להם ולעולם. **שקט:** לרשעים - רע להם ולעולם, לצדיקים - הנאה להם ולעולם.

משנה. 'הבא במחתרת' נידון על שם סופו, שאף שעדיין לא הרג כיון שיש חזקה שאין אדם מעמיד עצמו על ממונו אומרים שרצה להורגו אם יעמוד כנגדו, והבא להורגך השכם להרגו.

בא במחתרת ושיבר כלים, אם יש לגנב כסף - חייב לשלם הגם שנאנסו שאדם מועד לעולם, אם אין לו דמים אף שלא הרג - פטור לשלם משום שחייב מיתה ותשלומים באים כאחד. **נטל כלים ולא שיבר - לרב:** פטור, שהרי אם יש לו דמים חייב גם בנאנסו שהרי הם ברשותו, ועל כרחך גם אם אין לו דמים קנה. **לרבא:** חייב להחזיר, ורק לעניין אונסים העמידו ברשותו כשואל שכל הנאה שלו, אך אינו קונה שיהא שלו. רבא לא רצה לקבל מגנבים שרצו להחזיר אילים, הואיל ויצא מפיו של רב.

הגונב כיס בשבת - חייב מיתה וגם תשלום, שהואיל שנתחייב בגניבה בהגבהה, ומיתה נתחייב רק מתי שהוציא. **היה מגרר ויוצא** - פטור מתשלום, שחייב מיתה ותשלום באים כאחד, לרבא ולהלכה דווקא כשזרק הכיס לנהר.

'אין לו דמים, אם זרחה השמש עליו' - אב הבא על בנו: אם ברור לך כשמש שאין לו שלום עמך - הרגהו, ואם לא - אל תהרגהו. **בן הבא על אב וכל אדם:** רק אם ברור לך שהוא רחמן עליך - אל תהרגהו, אבל מספק - תהרגהו.

דף ע"ב - ע"ב

'אין לו דמים' - לרבות גם שבת שאין הורגים שאר הרוגי בית דין, הורגים הבא במחתרת. **'יש לו דמים'** - לרבות גם בשבת מפקחים עליו הגל.

'זהוכה' - לרבות כל אדם, ואין אומרים שאינו בא רק להרוג את בעל הבית, אלא רודף הוא ויש להציל בעל הבית בנפש הרודף. **'ומת'** - לרבות בכל מיתה שאתה יכול להמית, הגם שדורשים כן ברוצח שנאמר 'מות יומת', מכל מקום רוצח וגואל הדם הם שני כתובים שבאים כאחד ואין מלמדים לשאר מקום, וצריך פסוק 'ומת'.

'ימצא הגנב' - לרבות אם בא הגנב בגג חצר וקרפף שנהרג. ונאמר **'מחתרת'** - או שזה הדרך, או ללמד שבמחתרת כיון שטרח כל כך אין צריך להתרות בו ובוודאי בא על נפשות, אבל אם נכנס לחצר וגג דרך הפתח צריך התראה שיאמר שעל מנת כן בא שאם עומד עליו יהרגהו.

גדול או קטן שרודף, לרב הונא: ניתן להציל בנפשו בלי התראה. ומה שמקשה ללדת המסוכנת שהוציא העובר ראשו אסור להורגו שהוא כנולד, הוא משום שרודפים את האם מהשמים. **וברייתא:** שסובר שצריך קבלת התראה שיאמר על מנת כך אני עושה, הוא או כשעומדים הרודף והנרדף בשני צדדי נהר ואינו יכול להצילו בנפשו, ובאופן זה צריך התראה להורגו בבית דין. או שחולק על רב הונא, ורב הונא סובר כמו הברייתא שעצם המחתרת זה התראה.

התראה, ברייתא שאמר שמתרים בו שידע שישראל הוא ונאמר 'שופך דם האדם, באדם דמו ישפך' ואינו צריך קבלת התראה, או כרב הונא, או כרב יוסי ב"ר יהודה שלא צריך התראה רק להבחין בין שוגג למזיד שלא יאמר מותר הוא, ולכן אין צריך קבלת התראה.